

og Mellemrummene mellem disse Brædevægge er i det ene Tilfælde udfyldte med Savsmuld, i det andet med finslaaet Lyng, saa man vil forstaa, at disse Huse er overordentlig lune og gode i det hele taget i den Henseende. De udvendige Vægge er almindelige Forskallingsbræder, som er gennemsaavede, og den indvendige Væg er ligeledes almindelige Forskallingsbræder, som er rørede og pudsede, ligesom Loftet naturligvis ogsaa er røret og pudset, saaledes at der indvendigt ikke er nogen Forskel paa et saadant Hus og et Hus opført med Grundmur. Taget er af Spaaner, som er beklædt med Pap. Huset er inddelt i Stue, Sovestue, Køkken, Pigeværelse og et Spisekammer. I alle disse Rum er der Brædegulv; i Bryggeriet er der Cementgulv. Den indvendige Højde fra Gulv til Loft er 4 Alen. Det Hus, som jeg her taler om, er opført i Maj 1920, altsaa i Aar. Det er blevet opført i Løbet af 3 Uger og kostede 3 000 Kr. Det andet Hus er af samme Størrelse, men er tækket med Cementtagsten, og som Følge deraf maa Træværket være noget sværere. Dette Hus kostede 4 000 Kr. Man vil altsaa forstaa, at det ingenlunde er kostbare Huse. Men naar det koster henimod 20 000 Kr. at opføre Huse til de sædvanlige Husmandsbrug, er det ganske klart for mig, at vi meget hurtigt naar den Grænse, hvor vi kan sige, at vi magter det ikke. Og det staaar ligeledes ganske klart for mig, at de unge, der paa et Stykke Jord paa en halv Snes Tønder Land skal opføre Bygninger til 20 000 Kr. og yderligere skal have Besætning for en lignende Sum, saaledes at de kommer op paa en 40 000 Kr., er daarligt stillede. Lad være, at de Penge, Staten anbringer paa denne Maade, muligvis heller ikke er særlig godt anbragte, hvad Sikkerheden angaar, men alligevel er det værste dog det, at de unge, som kommer til at sidde under saadanne Forhold, ingenlunde er særlig godt stillede. Derfor siger jeg, at hvis man kunde finde en Fremgangsmaade, hvorved det blev muligt at bygge billigere, end Tilfældet er, vilde det være af en ganske overordentlig stor Betydning, ikke alene med Hensyn til Løsningen af Jordspørgsmaalet, men ogsaa med Hensyn til Løsningen af hele Byggespørgsmaalet, som er saa overordentlig vanskeligt. Jeg har her for mig nogle Fotografier af disse to Huse, og endvidere Grundrids med fuldstændig Beskrivelse saavel af, hvad de er opført af, som af, hvorledes de er indrettede, og hvad de har kostet. Disse Fotografier, Beskrivelser og Grundrids staaar til Raadighed for alle, som maatte interes-

sere sig for dette, og naturligvis ogsaa først og fremmest for Jordlovsudvalget og Boligkommissionen, og kunde det bidrage en lille Smule til at lette det Arbejde, som skal gøres for at skaffe de unge Jord, og hjælpe os i nogen Grad over dette vanskelige Spørgsmaal, saa har jeg opnaaet Hensigten med det, jeg her har udtalt.

Første Næstformand (K. M. Klausen):

Det ærede Medlem Hr. Rode har Ordet for en kort Bemærkning.

Rode: I Begyndelsen af sine Udtalelser omtalte det ærede Medlem Hr. Westergaarden Bemærkning af mig vedrørende de sønderjydske Forhold og Spørgsmaalet om Grundforbedringen dernede. Han sagde, at han gjorde dette for at hindre Misforstaaelse. Jeg vil gerne sige her, at naar det ærede Medlem har opfattet min Bemærkning om Hedeselskabets Svar til Grundejerne dernede som en Kritik af Hedeselskabet, er det en Misforstaaelse. Jeg fremhævede, hvad der var sagt dernede under Samtalen, at Hedeselskabet havde givet det Svar, at saadanne og saadanne Grundforbedringer ikke kunde betale sig, ikke for at kritisere dette — thi et saadant Svar kunde selvfølgelig være fuldkommen rigtigt —, men for at yde Støtte til den Tanke, andre havde fremsat, og som jeg fremførte om det ønskelige i en samlet Overvejelse af Grundforbedringsspørgsmaalene dernede. Naar det ærede Medlem mener, at der overhovedet ikke af Hedeselskabet er givet et saadant Svar, skal jeg herom kun sige, at jeg har underrettet det ærede Medlem om, mellem hvem denne Samtale førtes nede i Tønder, og hvem det Medlem af hans eget Parti var, som deltog i denne Samtale, hvorefter jeg maatte gaa ud fra, at et saadant Svar var givet fra Hedeselskabet. Men der indeholdtes altsaa heri aldeles ikke nogen Kritik, men kun en Meddelelse, som skulde støtte Ønskeligheden af en samlet Overvejelse af Grundforbedringerne dernede.

Clausager: Den højtærede Undervisningsminister berørte i Aftes i sin Tale et Forhold vedrørende Højskoler og Landbrugsskoler og gav et Tilsagn om at stille Forslag om et forhøjet Tilskud, naar Finanslovsforslaget kom til anden Behandling. Jeg benytter Lejligheden til at sige ham Tak derfor. Jeg vilde gerne ganske kort berøre dette Forhold lidt nærmere, da det efter min Mening spiller en ret stor Rolle. Det kan ikke nægtes, at saavel Højskoler som Landbrugsskoler under Krigen har arbejdet